

4.7. Теорія перекладу

Тип дисципліни: обов'язкова

Семестри: V-VII

Обсяг навчальної дисципліни: Загальна кількість годин – 270 (кредитів ЄКТС –9), аудиторні години: лекції – 64, семінарські –48.

Лектор: канд. філол. наук, викл. Луцик Х.Ю.

Результати навчання

знати:

- головні перекладознавчі теорії/моделі;
- головні методи перекладознавчого аналізу;
- типи еквівалентності та типи перекладу;
- підходи до поняття точності й еквівалентності;
- лінгвістичний та літературознавчий підходи до перекладу;
- види лексико-семантичних трансформацій у перекладі;
- етапні праці видатних перекладознавців;
- домінантні методи перекладу ключових типів тексту;
- поняття часткового, повного та тотального перекладу;
- способи відтворення жанрово-стилістичних особливостей оригіналу;
- проблему означеності та неозначеності;
- поняття: імплікація, когеренція і когезія;
- відмінності категорії роду в англійській і українській мовах;
- методи відтворення реалій та фразеологічних зворотів;
- методи відтворення інтернаціоналізмів та неологізмів;
- головні граматичні розбіжності поверхневих структур української та англійської мов та способи їх перекладної уніфікації на рівні глибинної структури;
- методи відтворення артиклів;
- способи перекладу багатокомпонентних іменникових зрощень;
- методи відтворення термінологічних та граматичних особливостей науково-технічного тексту;
- проблему граматичної еквівалентності

вміти:

- класифікувати перекладні тексти за типами (інформаційні, експресивні, кличні);
- розпізнавати функцію, що її переклад виконує у полісистемі;
- відтворювати категорію числа у перекладі;
- передавати стилістичні засоби;
- давати стилістичну та прагматичну характеристику тексту як цілого та її відтворення у перекладі;
- розпізнавати типи реалій та методи їх відтворення у перекладі;
- розмежовувати фразеологічні звороти за морфологічними, лексичними та семантичними ознаками;
- розрізняти типи модифікованих ідіом та методи їх перекладу;
- розрізняти прототипні та марковані словосполучення та способи їх передачі у перекладі;
- визначати необхідність перекладу артиклів;
- розмежовувати ядро і залежну частину багатокомпонентних іменникових зрощень;
- розрізняти основні моделі перекладу;
- відбирати граматичні відповідники в залежності від семантико-синтаксичної функції, лексичного наповнення та стилістико-експресивної функції конструкції;
- визначати одомашнені чи відчужені елементи у текстах;
- аналізувати перекладні тексти у історичному зрізі;
- визначати проблемну еквівалентність на рівні слова;
- визначати прагматичну еквівалентність;
- використовувати різні види лексикографічних посібників.
- визначати стилістичні особливості науково-технічних текстів та реферувати їх;
- перекладати певні кліше у різностильових текстах;
- перекладати слова і вирази з переносним значенням (метафори, епітети, порівняння та ін.);
- перекладати тексти з урахуванням жанрово-стилістичної домінанти та типу тексту;
- перекладати газетні заголовки й зачини;
- відтворювати семантику пасивного стану в перекладі;
- перекладати структурно-конотативні реалії;
- перекладати рекламу;
- перекладати неологізми;
- перекладати власні назви;
- перекладати стилістично марковані реалії і звичайні слова та вирази;
- перекладати науково-технічні тексти з урахуванням термінологічних граматичних особливостей;
- перекладати фразеологічні одиниці з використанням методом опису і калькування;

- відтворювати у перекладі реалії;
- відтворювати у перекладі інтернаціоналізми;
- перекладати багатокomпонентні іменникові зрощення;
- перекладати неозначений/означений артикль у певних контекстах;
- відтворювати одиниці тексту з проблемною еквівалентністю;
- перекладати тексти за окресленими типами;
- використовувати прийом перифразування;
- застосовувати векторні заміни у перекладі;
- використовувати прийоми компенсації та конденсації (компресії);
- робити компонентний аналіз;
- визначати структуру словесного образу і процеси, внаслідок яких створюється сам цей образ.

Спосіб навчання:

аудиторне

Необхідні обов'язкові попередні та супутні модулі:

Вступ до перекладознавства, Історія перекладу, Практика перекладу.

Зміст навчальної дисципліни:

Змістовий блок 1. Основні проблеми теорії перекладу.

Переклад і семіотика. Різні підходи до перекладацької еквівалентності.

Моделі перекладу. Переклад як особливий вид комунікації.

Мовні форми, мовні значення і позамовна ситуація при перекладі.

Поняття еквівалентності й адекватності у перекладознавстві.

Типологія перекладу.

Лексико-граматичні перетворення у перекладі.

Лексико-фразеологічні проблеми перекладу.

Лексико-семантичні трансформації у перекладі.

Переклад та лексикографія.

Змістовий блок 2. Лексичні труднощі перекладу.

Переклад власних назв.

Інтернаціоналізми та «фальшиві» друзі перекладача.

Реалія як перекладацька проблема.

Переклад англійських безсполучникових іменникових словосполучень.

Фразеологічна одиниця як проблема перекладу: структура й етимологія фразеологічних одиниць.

Змістовий блок 3. Лексико-граматичні труднощі перекладу.

Передавання засобами іноземної мови видових функцій артиклів.

Переклад конструкцій з безособовими формами дієслів.

Передавання модальності у перекладі.

Грамматична еквівалентність як перекладознавча проблема. Типи і структури пропозицій.

Час і вид в англійській та українській мовах.

Відтворення семантики пасивного стану в перекладі.

Категорія роду в англійській і українській мовах.

Категорія числа у перекладі.

Означеність і неозначеність як проблема перекладу.

Змістовий блок 4. Жанрово-стилістичні труднощі перекладу.

Стилістична та прагматична характеристика тексту як цілого та її відтворення у перекладі.

Передача стилістичних засобів.

Текстуальна еквівалентність як проблема перекладу.

Політичний словник як проблема перекладу. Переклад газетних заголовків і зачинів.

Рекомендована література:

1. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. – Вінниця: Нова книга, 2002. – 562 с.
2. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. – Ч. 1. – 249 с. Граматичні труднощі. – Ч. 2. Термінологічні і жанрово-стилістичні труднощі. Видання друге, випр. — Київ-Кременчук, 1999. – 251 с.
3. Коптілов В.В. Актуальні питання українського художнього перекладу. – К.: Дніпро, 1971. – 132 с.
4. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. – К.: Юніверс, 2003. – 280 с.
5. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. – К.: Либідь, 2007. – 248 с.
6. Korunets I.V. Theory and Practice of Translation.—Vinnytsia: Nova Knyga, 2000. — 446 p.
7. Miram G.E., Daineko V.V., Taranukha L.A., Gryschenko M.V., Gon O.M. Basic translation. – К.: Ельга Ніка-центр, 2003. – 237 с.

Форми та методи навчання: лекції, семінарські заняття, самостійна робота.

Методи і критерії оцінювання:

- поточна успішність
- індивідуальне навчально-дослідне завдання
- колоквиум
- екзамен у VII семестрі, заліки у V-VI: проводиться у формі підсумкової контрольної роботи

Мова навчання:
англійська